

Péterù

andí wemberè tí bhàrùwà

Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrùwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1 ; 5.1), mbèmbè azà kumi dóná imbò nà atò údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dš křì òná kàsùmì š. Yèsù ódzi ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, Péterù adù àrà Ídzi-Màkürù núnò ìndrù tò (Kas 1-6 ; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tò pbìndà bhàrùwà Ròmà tò kigò ò ndì ndířì rórò, Nerò tí kátina Pbarómá tò pbìrì š kámá dš kamà náapè ndàvu pbàkrístò rš òná kàsùmì š.

Kándí ka fřyò ní Àziyà-Ngba tò pbìrì tò múlayì òná ì nífàlà ale. Kòmbí ka káří kànzi Tùrùkiyà tí. I pbàkrístò nířì Pbàyàhúdí mà ìnzì ní Pbàyàhúdí mànà. Péterù řì abádhí atì olo tí, pbàkrístò tí abádhí řìřì dhu-okú dš rò, ndìrò abádhí màtřàbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhuní (1.1 ; 2.11). Ìnzì ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'àdù àmbe òbhùnà dš tìtò dš.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndířì abádhí tò a'uta nidì tí, ràdè òbì àbhu abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhèyi, ìnè màtì ka křì abádhí rš ka kávu òbì nyú nà ró rórò.

Bhàrùwà-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igú àlè dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkà 'òkò ìlā ì ìlā Kàgàwà-nyìkpó š rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkàná ndònzì àpè š dhu (2.11-4.19).
- Yòròwà nà mùkrístò àkà ndàdì dhu mà, kà-kàsù mànà (5.1-11).
- Bhàrùwà rìku dóná rò ovità (5.12-14).

Péterù řì ìndrù nóvì dhu

(Ròm 8.17-18 ; 16.25-26 ; 2Kò 4.17-18 ; Èfe 2.4-8)

1 Yàrí bhàrùwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Mà màndí ndì bhàrùwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyířì pbìndà ale tí rò. Nyí nyířàlà nyí yà adzi š olo tírò, nyòngò òko Pòtò mà, Gàlätìyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bitìniyà mànà tò pbìrì ò. ² Àba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndì angyiñà rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhèyi. Kàbhu nyí nyířì pbìndà ale tí pbìndà řìlā-Alafí-otù š, ndířì nyí nyìrì tí

Yèsù Krístò-tsù dhu, ndirò ndíní Yèsù-azù yà ndì nufu náadù tí nyú'ò nyílá. Kàgàwà àkà ndàsò nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò màrùngà ð atdíð.

Kàgàwà ungbeya àlě òve-bvù rò dhu náká àlě ròdò dhèdhe nà dhu

(1Kò 2.6,20; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; Tit 2.11-14)

³Dhu àkà àlě rilè Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò t'Ábanà ! Pbìndà ádrùngbà izu tó ale-afí-okú dò rò, kíbhò ípírònga-òwútá àlě tò, yà ndì ndábhù ndí Yèsù Krístò rìngbè ndí òve-bvù rò dhu-otù ð. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlě kí dhu òdò a'uta nyú nà ungbé àlě rungbeya àlě átò òve-bvù rò, ⁴ndíní àlě kabá tí yà Kàgàwà uli angyangyi ndíní àlě kokoya tí kàmàna tí dhu^a. † dhu ní yà ìnzí rádù ìnza dhu, ìnzí rádù òtì dhu, ndirò ìnzí fíyó aya rádù ìku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu òdò fùkù òrù-akpà ð. ⁵Nyí yà Kàgàwà nyí nyá'ù rò, kàrí ngbòku òdò pbìndà ádrùngbànga tó òbi ní, ndíní ndí nditèya tí ndí ndígù nyí dhu kpanya yà adzi ð dhu-tsù rí ndòdì òná idhò ð.

⁶Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí'í dhèdhe nà, ìmbà dhu rí'í kòmbí nyí nyóko izu ð yà ákè kàsùmì ð yà nyí nyábàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷Wò i umvútá rí'í rùkú, ndíní fùkú a'uta-òbì nomvú tí. Òrò ní ndìnza rádù dhu, pbétù ka karí kèda kàzù òna nà, ndíní ka kuni tí òrò nyú tí kà rí'í dhu. Ní fùkú a'uta tò kà rí'í ndi dhu bhèyi tí. Ndi fùkú a'uta, yà atdíð findá ídzìnga ósè òrò bhà ídzìnga dònà màtí, ní rádù àkà komvù òbìna, ndíní ka kuni tí obhóna tó a'uta tí kà rí'í dhu. Ndirò, fùkú a'uta ð nyí nyìkò pòtsó dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kónziya siràku ndàdù nyílè Yèsù Krístò rítsi ìngo nínaganí. ⁸Nyí nyóze wà Yèsù, ìmbà dhu rí'í ìnzá nyí nyàpè kàlā dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbà dhu rí'í ìnzí nyí nyí kàlā kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí'í dhèdhe nà atdíð. Ndi dhèdhe ní ìnzí rádù ndàwe ale-tsù ð dhèdhe-tidò. ⁹Nyí nyí'í ndi dhèdhe nà Kàgàwà ìgù nyí dhu-okú dò rò. Wòrì ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰Wò ndi Kàgàwà rí ìndrù ìgù dhu dò, pbànábí nàanè dhu abhò nyú 'ùni, 'àdù dhu òvò angyangyi nyí nyakána nyàbà ídzìnga dò. ¹¹Krístò bhà Ìlìlā Alafí nfi'í abádhí-nyutsi. Ní ndi Ìlìlā-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àpbè mà, kàdùya àbàna olùnà rò ádrùngbànga tó awáwè màna dò. Ndirò i pbànábí náadzi ì, ndíní ì unì tí ìngbà kàsùmì ð màtí ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí kòrì dhu nònzìya ì dhu. ¹²Ní Kàgàwà nfitè dhu abádhí tò rùnì dhu, wò abádhí avò ìndrù tò Ídzì Màkùrù ní abádhí ravò nzá fíyò ìtírò, pbétù abádhí ravò ka fùkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvò fùkù ale náarí kòvò yà òrù-akpà ð rò Kàgàwà ìvì Ìlìlā-Alafí bhà òbi nyú nì. Ní màlàyíkà nyú mà nòze 'ùni wò ndi dhu átò.

^a 1.4 † dhu tí ka kátina irò ní Kàgàwà rí ìndrù ìgù ndàdù dhòdhóhóna tó ípírònga àbhù fíyò dhu.

Dhu àkǎ kokò Kàgàwà-nyìkpó ð ìlǎ òfò ð dhu

(1Kò 6.20)

13 Wò Kàgàwà ònzì fùkù dhu kóró nóokú dò rò, nyí nyàkǎ nyíí ònzì nyí nyádù kasu ònzì fùkù irèta ní ale tí. Nyí nyàkǎ nyòkò ipírð rò nyìkpóku nà, nyádù kóró atdyúku ìli yà Yèsù ríngò nínganí nyí nyabáya ídzìngà dǎ. 14 Àdhàdhì àbayà ùnò dhu ìfù arí nzónzo bhèyi, nyí nyàkǎ nzá nyàbhu nyí yà inzà nyí nyàpè Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núní rò nyí nyongónà atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyùndà dǎ. 15 Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyíí pbìndà ale tí ale ní ìlǎ ale dhu bhèyi, nyí mà átò nyí nyàkǎ nyíí ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ð ale tí kóró fùkù mètso ð. 16 Obhó tí, ìlǎ Andítá ð Kàgàwà rí dhu òvo, ndàti : « Nyí nyàkǎ nyíí ìlǎ ale tí, ima ní ìlǎ ale nídhuní^b. »

17 Ndirò, nyítsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbaku tí. Ní ndi dhu bhèyi kà ríí rò, nyí nyàkǎ nyòngò kífú atdíð yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ð òná kàsúmì ð. Obhó tí, kǎrí ìndrù-ànyá ìtdì ndi ale nyú ònzì dhu-bvu ró, ìnzí ndi ndí ìndrù-ònga òvò rórò. 18 Obhó tí, nyí nyúni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà uwù nyí, nyüvò yà abhúku-nyùtsì rò nyí nyabà àkyàkyè mètso ð rò dhu. Kùwù nzá nyí kǎkà ìnza rádù fùrangà tí kátina suma-tidò mà, òrò mànà dhu bhèyi dhu ní. 19 Pbétù, kùwù nyí ní ní Krístò-azù, yà atdíð findá ídzìngà ósè azu. Ndi Krístò nííí àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhu perè tí tàrà-ngba bhèyi, yà ìmbà ríí atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbà ríí ngàtsi nzére dhu nà màtí tàrà-ngba. 20 Kàgàwà náapì ka angyinà rò, inzà ndi ndàpè yà adzi ònzì rórò. Ndirò kòmbí kǎdù kítè kpanyà fùkù yà adzi ð dhu-tsù rí ndàpà ndíní ndi ndara tí ndòdì òyá idho ð. Kònzì ndi dhu ndíní ídzìngà nabhù tí fùkù. 21 Krístò-otù ð, nyí nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndi òve-bvù rò, ndàdù ádrùngbànga tó awáwù àbhu kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyá'ù Kàgàwà nyádù kóró atdyúku ìli kà-fó nyí nyòdona nyàbà dhu dǎ.

22 Obhónga tó Dte nyí nyífu dhu-otù ð, nyí nyòngò wà Kàgàwà-nyìkpó ð ìlǎ ale tí, nyádù adóku òzè ìmbà òná utrátá nà àzè ní. Nírò nyí nyàkǎ nyòzè nyí atdí afíku nyú nà nzínziku ð. 23 Obhó tí, Kàgàwà àbhu ipírònga-òwútá fùkù pbìndà Dte-otù ð. Ndi Dte ríí mbà àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhèyi, pbétù ka ní ìnzí arómò itse. Ndi Dte ní ipírònga àbhù arí ìndrù tò Dte, ndirò ka ní dhòdhòdhónga nà arádi Dte. 24 Obhó tí, ndi Dte ràtina :

« Kóró ale ríí àdhàdhì irí-bí bhèyi.

Ndirò abádhí tó aya ríí àdhàdhì itsu-opfò tó aya bhèyi.

Irí-bí rádù òtdyù, itsu-opfò rádù ndìpbà obvò.

25 Pbétù, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà Dte arádi dhòdhòdhónga nà^c. »
Ndirò, ndi Dte ní Ídzi Màkùrù yà fùkù ka kùvo.

^b 1.16 Law 19.2 ^c 1.25 Ìsa 40.6-8

Dhu àkǎ kongù ale Kàgàwà bhà Ɖte nǐ dhu
(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Ròm 9.24-26; Èfe 2.20-22)

2 ¹Kàgàwà ábhũ ípírõnga-ɔwátá fũkù dhu-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyǎwà kóró òrè-tidò mà, ìndrũ t'útrátá mà, ɔɔɔɔ ale-idà-dɔ nà ka kíí dhu mà, ngǎtsi ale-fó dhu dǎ ka kí ale-afí ìli dhu mà, ìndrũ t'údhútá tó irèta mànà. ²Àdhàdhì iré-nzo náarí màkyí-atdyú òho dhu bhèyi, nyǐ nyàkǎ nyòhò yà inzà ndì nàngbò ngǎtsi dhu nà màkyí-atdyú, kà-tì ní, nyǐ ràkǎ nyòhò Kàgàwà bhà Ɖte-atdyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyǐ nyádù àmbe òvi dǎ nǐ fùkú a'uta ð, ràrà àhu Kàgàwà ígũ nyǐ dhu tó dhèdhe rǎkǎ dòtsí òná idhɔ ò. ³Àdhàdhì Ìlǐlǎ Andítá rǎnɔna dhu bhèyi: « Nyǐ nyínè wà Ádrùngbǎle bhà ídzìnga-dzi^d. »

Yèsù mà ndì ná'ù ale mànà narí ípírõnga nà aríí nyuyatsi odu bhèyi ale dhu

⁴Ní nyǐ nyàkǎ nyǐndrì íkyèrɔ Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. Àbadhi ní ípírõnga ìbho arí ìndrũ tò odu, yà ìndrũ adù òbvùnà igi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdíð fíndá ídzìnga ósè nyǐkpóna ð odu tí. ⁵Ní nyǐ mà átò, àdhàdhì ípírõnga nà ríí nyuyatsi odu bhèyi, nyǐ nyàkǎ nyǎbà ngari Kàgàwà rí pbìndà Ìlǐlǎ Alafí rǎdi òná idza òsì nyǐ nǐ odu nzínzi ð. Ní ányì-dzá, nyǐ nádù rí kàbhà pbàkùhání, ndíní nyǐ nyongó tí perè ùbho kà tó Ìlǐlǎ Alafí òzè dhu bhèyi. Ní Kàgàwà rǎdù i perè à'ù Yèsù Krístò-otù ð. ⁶Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá ð Kàgàwà rǎtina:

« Kànǐ ma mòpì atdíð fíndá ídzìnga ósè odu.

Ní ma mí kǐlǐ *Sàyunì tó pbìrì dǎ ríí idza-pbìdò òdɔ rí odu tí.

Ndirò, ndi odu dǎ rí pbìndà a'uta nòsì ale-nyǐ rí nzǐ iwu^e. »

⁷Nírò, fũkù Yèsù ná'ù ale tírò, ndi odu ní Kàgàwà àbhũ rí rífũ nyǐ odu.

Pbétù, kǎkà inzà ka ná'ù ale tò,

« yà idza òsì arí ale náabvù igi odu

nádù òngo kòmbí idza-pbìdò òdɔ rí ádrùngbǎ odu tí. »

⁸Ndirò, ka kándí dhu átò i ale-okú dò rò kati:

« Ndi odu ní ìndrũ-pfò-dɔ núbě rí odu,

yà abádhí àbhũ rí ràwà ì bhalabhala tó odu^e. »

Dhu úbě abádhí-pfò-dɔ, inzà abádhí á'ù Kàgàwà bhà Ɖte dhu-okú dò rò. Wòrì ní ndi Kàgàwà udhé abádhí tò mùhàngú ð rò dhu.

⁹Pbétù nyǐ, nyǐ ní yà Kàgàwà apì fíndà rùgànda ð ale, ndirò nyǐ ní kamà-idza ð pbàkùhání tó mùtù. Nyǐ ní Kàgàwà ónyè idzi dýá ale, kà-nyǐkpó ð ìlǎ ale, ndirò kǎwu ríí pbìndà ale nyú tí ale. Kúnzi nyǐ nyǔvò atdíð ùtì mbìl ìnò ð rò, ndàdù nyǐtsu idhɔ rí ìndrũ ùkǎ nǐ húwé ráwù

^d 2.3 Zàb 34.9 ^e 2.6 Ìsa 28.16 ^f 2.7 Zàb 118.22 ^g 2.8 Ìsa 8.14

awáwà ò, ndíní nyí nyɔwɔ tí yà ndì ndanzì idhɔ rĩ indrũ ùkɔ nĩ kasu indrũ tɔ^h. ¹⁰Angyi nyí nĩ ìnzì Kàgàwà bhà ale, pbétù kòmbí nyí nyóngò wà kàbhà ale tí. Angyi Kàgàwà ìĩ mbà izu tó affna nà dùkú, pbétù kòmbí kà rĩ ìnè izu tó afina nà dùkúⁱ.

Kàgàwà bhà ale àkàná `òkò yà inzà ka ná`ù ale nzínzì ò tí dhu

(Ròm 13.1-8; Èfe 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)

¹¹Ɔdhídhũ, yà atdíð ma mózè nyí rò, ma mìtè nyí itdè tí àdhàdhì olo tí arí, ndirò abhi ò arí yà adzi ò ale bhèyi. Nyí nyàkà nyíndà nyí itse yà ale-ngbò ózè kɔnzì nzére dhu rɔ rò. Ɔ dhu ní yà ale-afí ózè kɔnzì Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu nà arí `ùgye dhu. ¹²Nyí nyàkà nyí ìdzi mètso nà yà inzà Kàgàwà núnì ale-nzínzì ò, ndíní nyí mà abádhí ùdhũ nzére dhu ònzì nyí nyárí dhu tí rò, abádhí adù tí nyí nyónzina ìdzi dhu nála, `àdù Kàgàwà nílè yà kà rĩrè òná idhɔ ò.

¹³Àlè tó Ádrùngbàlè Yèsù Krístò-okú dò rò, nyí nyàkà nyíri ádrùdrònga ò arí kóró ale-tsù dhu: nyí nyàkà nyíri ádrùngbà kamà-tsù dhu, kóró ale dɔ kà rĩ kamà tí nídhuní. ¹⁴Ndirò, nyí nyàkà nyíri pbàlìwálí-tsù dhu, ádrùngbà kamà ùlì ndi abádhí, ndíní ongó tí anya òtdì nzére dhu nònzì ale dɔ, `àdù ìdzi dhu nònzì ale tsemerà nónzì nídhuní. ¹⁵Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mbèyi nyí nyónzina dhu-otù ò nyòwù pbàdhómá, yà inzà nga núnì ale-tsù nútì rɔ ìnzì ròtè. ¹⁶Nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì dýá arí ìtirò ale bhèyi. Pbétù, nyí nyàkà nzá nyídyì wò dùkú nyí nyarí nyí-tírò dhu rĩ fùkú nzére dhu-dònga òfù rí dhu tí. Pbétù nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì Kàgàwà bhà ìncó tí arí ale bhèyi. ¹⁷Nyí nyàkà nyífu kóró ale. Nyí nyàkà nyòzè a`uta nà ɔdhíkù. Nyí nyàkà nyònzì Kàgàwà-òdò. Ndirò nyí nyàkà nyífu ádrùngbà kamà.

Yèsù Krístò bhà àpbè tó òfò

¹⁸Nyí kasutále tírò, nyí nyàkà nyíri fùkú kasu tó ádrùdrò ale-tsù dhu, nyádù kóró ifuta nábhu fíyò, ìnzì ní nyíri kàkà ìdzi ale tí ndirò yɔwɔwà t`ále tí arí-tsí-tsù dhu kèlè. Pbétù, nyí nyàkà nyíri kàkà òrù aròrù-tsí-tsù dhu mà átò. ¹⁹Obhó tí, nyí nyapé inzà nyí nyàkànyà nyàbà àpbè-dzi nòndù Kàgàwà nyí nyífu dhu-okú dò rò, ní nyí nyònzì wà kà-nyìkpó nòfò dhu. ²⁰Nzére dhu nyí nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyí nyòndù rò, ìngbà ifuta ndi nyí nyádù àbàná? Pbétù, nyí nyapé àpbè-dzi òndù ìdzinga nyí nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndi dhu rādù Kàgàwà-nyìkpó nófò. ²¹Ndi dhu tò nga ní ndi Kàgàwà núnzì nyí nĩ. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúkù dò rò, rĩ ìdzi òfò tí fùkù, ndíní nyí nyèngu tí owùna. ²²Àbadhi náanzì nzá nzérenga, ndirò utrátá tó ɔte mà náahù nzá kà-lí`ò rò. ²³Indrũ ùnò

^h 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21 ⁱ 2.10 Òse 1.6,9; 2.1,23,25

dhu ndi ní rò, kũnc nzá dhu i ale ní. Àpbè àbà ndi ndi indrũ-fó rò, kiva nzá dhu i ale rò. Pbéù, kũbhà ndi Kàgàwà, yà obhónánga dõ arí indrũ-ànyá itdì ale-fó. ²⁴Krístò nyú nditírò náanò àlě tó nzérenga tó tútánga ngbõna rò, àpbè ndi ndabà mùsàlabhà dõ rò, ndíni nzérenga tó àlě kíi tí iwà úve ale bhéyi, àlě ràdù òko àlě róngò obhónánga tó dhu nónzi àlě tó ípirõnga ð. Kábà otú dhu náabhè ndi nyí Kàgàwà rigù nyí. ²⁵Obhó tí, angyi nyí nyíi àdhàdhì úwúwí tàrà bhéyi, pbéù kòmbí nyí nyíngò wà nyòdò arí ndàdù dùkú-nga àndà ale-ti'ò'.

Vèbhále mà fiyó kpabhále màrà náká 'òkò tí dhu

(Èfe 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

3 ¹Nyí mà átò vèbhálé, nyí nyàkà nyíri fùkú kpabhále-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí nzínzi ð atdíhena ale ná'ù Kàgàwà bhà Òte rò, fùkú idzi mùtsò ní, nyí nyádù abádhí idhà, nyábhù rà'ù ndi Òte, inzà màtí nyí nyòdò dhu fiyò rórò. ²Abádhí idhà ràdù rà'ù ndi Òte dhu ní, fùkú idzi ndirò ifuta tó mùtsò nálá ì í dhu. ³Fùkú izò náká nzá ndíi ale-ngbò rò tí ka kálàna dhu tí, àdhàdhì ale-dòká ðkyè ka kí dhu mà, òrò tó lèngètù mà petè màrà ùfó ka kí dhu mà, ndirò ngàtsi ní, òrú odzina nà mùdzarù ùfó ka kí dhu màrà bhéyi. ⁴Pbéù, fùkú izò náká ríi ale-afí-òná rò ka kí ale tórò nónzi ní izò, yà inzi ràdù ndinza tí. Ndi izò àkà ríi màrùngà tó ndirò yòròwà tó ale-afí òná rò àhù izò tí. Wò dhu bhéyi izò-tidò nòzà Kàgàwà arí òrú odzina nà izò tí. ⁵Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhále, 'adù kórò atdyúya ìli dóná, nóongónà tóròya ònzi, 'adù òko ifuta ð fiyó kpabhále-ònzí wò dhu bhéyi. ⁶Atdí òfò ní, Sàrà ongónà pbìndà kpatsìbhále Àbràhamù-tsù dhu iri, ndòngò ànzina ádrùngbàle tí^k. Ní, nyí nyádù ìi àdhàdhì kàbhà vèbhínzo bhéyi, nyí nyapé idzìnga ònzi inzi nyí nyí òdò idò rí indrũ ò atdí dhu mà-òdò ònzi rórò.

⁷Ndirò nyí kpabhálé, nyí nyàkà nyòkò fùkú vèbhále màrà irita ð, nyádù dhu ùni abádhí ràrì ivivi ale, ròsè dùku ná. Nyí nyàkà átò nyábhù ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ípirõnga tó idzìnga atdíkpá nyí màrà nídhuní. Nyí nyàkà nyònzì dhu wò dhu bhéyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò ní.

Obhónánga ònzi ka kí dhu-okú dõ rò ka kí àpbè àbà dhu

(Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸Kùtsa ma mí dóná rò ní, nyí kórò nyí nyàkà nyíri nyí atdí dhu dõ, ndirò nyí nyàkà nyíi òdhíya ríi òná izù ùndò arí atdíkpá abádhí màrà ale tí. Nyí nyàkà nyòzè nyí atdí àba bhà ale bhéyi, nyí nyàkà nyíi izù tó afíya nà ale tí, ndirò nyí nyàkà nyíi yòròwà t'ále tí nzínzikù ð. ⁹Nyí

^j 2.25 Ìsa 53.4-9 ^k 3.6 Òpt 6.8-12

nyàkǎ nzá nyǔbho nzére dhu nzére dhu nǐ nzínziku ǔ, ndirò nyǐ nyàkǎ nzá nyǔnò dhu nyǐ nǐ dhu nènò ale nǐ. Pbéttù nyǐ nyàkǎ nyòwù Kàgàwà ònzì rǔ ràso i dhu nònzì rùkú ale. Obhó tí, yà ndì ndunzi nyǐ owùna nyǐ nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làkǎ fùkù ndàti, ndì rǎrǐ nyǎsò. ¹⁰Obhó tí, ìlǐlǎ Andítá rǎtina :

« Ndi nózè ndǐǐ ìpìrǒnga nà ndàdù hirò ònzì kóró pbìndà idho ǔ ale, náka ndòdò idàna nzére ɔte òte ndì ndí dhu rǔ rò, ndirò títò ùnɔ ndì ndí dhu rǔ rò.

¹¹ Kàkǎ ndìndà ndì nzére dhu ònzì ndì ndí dhu rǔ rò, ndàdù ídzi dhu ònzì. Kàkǎ ndòné màrùngà, ndàdù owùna ùngu atdíǔ.

¹² Obhó tí, Ádrùngbǎle-nyǐkpó rǐǐ obhónánga ònzì arí ale dǔ. Ndirò, kà-bì rǐǐ abádhí tó itsòta ìri ndì ndí ró.

Pbéttù, kǎrǐ dzina-dɔ núgèrè nzérenga ònzì arí ale tò^l. »

¹³ Ádhi pbá ale ndì nzére dhu ònzì rádù rùkú ídzi dhu ònzì arí atdyúya nyú nà ale tí nyǐ nyǐǐ rò ? ¹⁴ Nyǐ nyònzì wà hirò dhu apé ìǐ obhónánga nyǐ nyònzì dhu-okú dò rò nyǐ nyǐ àpbè àbà dhu tí. Nyǐ nyàkǎ nzá nyònzì ìndrù-òdò, ndirò nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhu dèku rìnza ndì. ¹⁵ Pbéttù, nyǐ nyàkǎ nyǐfu Krístò afiku ò Ádrùngbǎle tí. Tsùkú ka kivù dhu kà-rǔ nyǐ nyápba afiku okúna dò rò dhu dǔ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐǐ ndì ale tò nyǐ nyádùna ndi dhu dǔ dhu nà. ¹⁶ Pbéttù, nyǐ nyàkǎ nyònzì ndi dhu ìyònga ǔ, ndirò ìfuta ǔ, ídzi afiku nà nyǐ nyǐǐ rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kàkǎ nyúdhǔ rí 'àdù àmbe dhu ùnò dǔ nyǐ nǐ pbàkrístò tí nyǐ nyǐǐ nyàdù ìǐ ídzi mùtsɔ nà dhu-okú dò rò ale-nyǐ rádù ìwu. ¹⁷ Obhó tí, ídzi dhu ònzì ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu rádù ìǐ, Kàgàwà-nyǐkpó nòfò dhu tí dhu ní ídzi dhu nyú, ròsè nzére dhu ka kònzì dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dònǎ.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǔ kóró dhu-tsí dǔ dhu

¹⁸ Krístò nyú náabà àpbè atdí-gùna tí ìndrù anzì nzérenga-okú dò rò. Ka nǐǐ obhónángatále. Ní kǎvè nzére ale-okú dò rò, ndíní ndì ndabhù tí nyǐ nyòwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbòna ònǎ rò, pbéttù Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí adù ìpìrǒnga àbhu kà tò tdítdǔ. ¹⁹ Nǐrò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò ɔve-bvù ka kúsò ró ì nòtù ùvùvè ale tò^m. ²⁰ I ale nǐǐ kàkǎ angyinǎ rò ì nuvo ìnzǐ 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu ale, yà Kàgàwà andù fiyó dhu-dzi Nuwà rǐ ádrùngbǎ bàtò-íyà-ba nòbhòlò ònǎ kàsùmì ǔ. Ní, ngúfe ale kèlè, kà-tì ní àrù ale náatsù ndì *bàtò-íyà-ba ò, 'àdù ùgu idha rǐ tsèya òtdì dhu ǔ ròⁿ. ²¹ Wò ndi kàsùmì ǔ ndì nanzì dhu rǐtèna ní *bàtizò tó ǔfò, yà kòmbí arí

^l 3.12 Zàb 34.13-17 ^m 3.19 Atdídhena ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzi Màkùrù núnò ɔve-bvù. Ndirò ngùkpàkà ale-tsí arírèna ní kà rarà pbìndà mùlèmà tó dhu òvò ànyì. ⁿ 3.20 Opt 6.1-7.24

nyĩgũ fùkú nzérenga ǔ rò ǔfò. Ndi bàtizò-tì ní nzĩ ale-ngbò rǔ andrita nú'ò ka kí idha nĩ dhu, pbétù ka ní ale àbhũ ka kí Kàgàwà tò ídzi ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà ràdù nyĩgu ndi bàtizò-otù ǔ, Yèsù Krístò ingbè ndi ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. ²²Küpò wà òrù-akpà ò, ndirò kàrádi ádrùngbãnga tó ngari ǔ Kàgàwà bhà fangà dònã rò. Ndirò kǒnyè idzi màlàyíkà mà, òrù-akpà ò arfĩ ádrùngbãnga mà, ádrùngbãnga tó ɔbi mànà nà dhu-tsí dǔ.

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhòdhóngà tó ípirõnga fiyó àpbè dzidǔ dhu
(Ròm 6.6-13; Êfe 4.17-24)

4 ¹Krístò náabà àpbè ngbõna ònã rò. Nírò nyĩ mà átò nyĩ nyàkã nyũdhè nyĩ mbèyi nyĩ nyábàna àpbè-dzi t'òndùta tò. Obhó tí, ngbõna ònã rò rí àpbè-dzi nóndù ale rítèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérenga t'ònzita. ²Ní kòmbí, yà ɔnzikú ndi nùbhà ndíní nyĩ nyoko tí yà adzi dǔ ònã kàsùmì ǔ, nyĩ nyàkã nzá nyòkò tdítǔ yà nyĩ nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyũndà dǔ. Pbétù, nyĩ nyàkã nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhèyi. ³Obhó tí, angyinã rò nyĩ nyúdà ábhǔ idho nyú nyõngò dhu ònzì àdhàdhì inzà Kàgàwà ná'ù ale náarõnzina dhu bhèyi. Nyĩ nyávu nyõngò òko mànyõnì tó ǔfò mà, nzére dhu-atdyú t'òhota mà, iwa t'òrita mà, ònyè ònyu nyĩ nyĩ wúgúwúgú dhu mà, iwa òmvù nyĩ nyĩ bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlè nyĩ nyĩ dhu mà nà dhu tó ǔfò ǔ. ⁴Pbétù kòmbí, idho rãrà kǔkò inzà Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǔ ùkǔ tí, ònzì nyĩ nyĩ nyũngbò atdíkpà ì mànà tdítǔ ì nzére dhu t'ònzita ǔ rò. Ndirò, abádhí røwu dhu ùnò rǔ ùnò tí nyĩ nĩ. ⁵Kǔkò ì ale náaweya ì anzi dhu itírò Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà rǔdona ní ùvùvè ale mà ípirǔ rò rǔfì ale mànà-ànyã nítǔ ndi ndí dhu. ⁶Wò dhu-okú dò rò ní ndí, ka kuncò Ídzi Màkürù ùvùvè ale tò átò°. Ìmbã dhu rǔfì abádhí ùvè kóró ale-ànyã ka kitǔ ròngò ùvè dhu-okú dò rò dhu màtí, ní abádhí rǔ ípirõnga àbà àbà dhòdhòdhóngà ìlìlã Alafí-otù ǔ Kàgàwà arfĩ nà dhu bhèyi.

Kàgàwà arí dhèdhèrò perè-tidò ùbhò òndrù tò
kóró ale tò ídzinga nabhù tí dhu
(Luk 21.34-36; Ròm 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷Kóró dhu-tsù rǔ ndòdì ònã kàsùmì nínù wà ndi. Ní ndi dhu-okú dò rò nyĩ nyàkã nyĩ dhu-õnga t'òvòta núni ale tí. Ndirò nyĩ nyàkã nyòkò nyĩkpóku nà, ndíní nyàmbè tí nyĩtsò dǔ. ⁸Ndirò ròzè kóró dhu dònã, nyĩ nyàkã nyòzè nyĩ atdíǔ nzínziku ǔ, àzè náarí ábhǔ nzérenga-dõnga nófù nídhuní. ⁹Nyĩ nyàkã nyòwù nyàkò rǔ nzínziku ǔ, ònzì nyĩ nyónu nyĩ nĩ rórò. ¹⁰Nzínziku ǔ òngbátí ìlì ndi ale mà nákã ndònzì kasu yà pbìndà ídzinga-otù ǔ Kàgàwà ábhù fónã perè nĩ, ndíní kóró ale tò ídzinga nabhù tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyĩ nádù ìfì mbèyi arí kasu ònzì foyá Kàgàwà úbhò

° 4.6 Ùvùvè ale tí ka kí rǔnà iró ní, kàkà iwà ì iri Ídzi Màkürù rórò ùvè ale.

ábhš dhèdhèrò perè-tidò nĩ kasutále. ¹¹Ɖte òvɔ ka kí ìndrũ tò nĩ perè nà rĩĩ ale, nákă ndòvò ìndrũ tò ní Kàgàwà bhà Ɖte. Ndirò ìndrũ tò ka kí kasu ònzi nĩ perè nà rĩĩ ale, nákă ndònzi ka yà Kàgàwà ábhũ fĩndà ɔbi nĩ, ndĩnĩ ìndrũ ilè tí Kàgàwà-òvò kóró dhu ǔ Yèsù Krístò-nyutsi. Ilèta nákă kabhũ kà tò tí, ndirò kărfĩ ádrùngbǎnga tó ɔbi nà dhòdhódhóngà nà. Àminà.

Àpè àbà arí Krístò-okú dò rò ale nònzɔiya hirò dhu

(Mât 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹² Adóddũ, yà atdídd ma mózè nyĩ rò, nyĩ nyàkă nzá idhɔ rùkɔ nyĩ yà ododu àpè tó umvútá rĩ nyǎbà rò. Nyĩ nyàkă nzá nyǔzè ndi dhu rĩĩ olo tí fũkũ. ¹³ Pbéttũ, idhèkũ àkă ndĩka ndi Krístò mànà nyĩ nyúngbò nyĩ kàbhà àpè-otù ǔ dhu-okú dò rò. Ní, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù rĩ nditè kóró ale tò nínganí, idhèkũ níikaya ndi atdídd nyú ròsè. ¹⁴ Nyĩ nyàkă nyǔzè nyĩ hirò nònzɔ ale tí yà ìndrũ rĩ dhu ùnɔ nyĩ nĩ Krístò-okú dò rò rò. Obhó tí, ndi dhu rĩtèna dhu ní Kàgàwà bhà ĩĩlǎ-Alafí, yà ádrùngbǎnga tó awáwù nà arĩĩ ale rarí àdi nyukutsi. ¹⁵ Nzínzìkũ ǔ atdí ale mà nákă nzá ndàbà àpè abvo òkye ndi ndarí dhu-okú dò rò, ogbo ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, nzére dhu ònzi ndi ndarí dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nĩ, ngũkpà ale tó dhu ò ndi ndarí nditsũ dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbéttũ, ndi ale apé àpè àbà mùkrístò tí ndi ndĩĩ dhu-okú dò rò, nákă nzá nyina rìwù. Pbéttũ kàkă ndilè Kàgàwà, Krístò-òvò rĩĩ dòná nídhunĩ.

¹⁷ Kàgàwà rĩ ìndrũ-ànyǎ itdĩ ònà kàsúmì níndù wà ndi. Ndirò kà rĩ ndi anya t'ítđita nópè àlè'ĩ pbindà ale nyú rǔ rò. Ní dhu apé ĩĩ àlè-rǔ rò ndi anya t'ítđita rĩ ndòpè dhu tí, ní yà ì núvò ìnzĩ 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzì Mākũrũ ale-rǔ dhu ròlo ìngbà dhu bhèyi? ¹⁸ ĩĩlǎ Andítá rĩ dhu òvɔ ndàti :

« Dhu apé ĩĩ obhónángatále nyú náarógù ádrùngbà àpè ǔ ndi ndùdà róró dhu tí,
ní nzéreatále, yà inzà Kàgàwà ná'ù ale-rǔ dhu nóoloya ìngbà dhu bhèyi? »

¹⁹ Nírò, yà àpè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, nákă 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzì ale tò ídzì dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndi ndùnò dhu ìfũ arí ale.

**Kànisa ǔ pbàkũrũ mà kóró ngũkpà pbàkrístò mànà
tò Péterũ rĩ sedzà àbhũ dhu**

(Kas 20.28; Èfe 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Tì 3.1-7; Yàk 4.6,10)

5 ¹ Ma mí dhu òvɔ kàkă nzínzìkũ ǔ rĩĩ *kànisa ǔ pbàkũrũ tò mati : ima mà átò ma rarí mùkũrũ-akpà. Ima ní Krístò bhà àpè tó ngàm̀bì, ndirò ròsè wòrí dònǎ, ma mí'ɔya ìnè ngari nà átò wò ríra ádrùngbǎnga tó awáwù ǔ. ² Ní nyĩ pbàkũrũ tírò, nyĩ nyàkă nyǔddò wò Kàgàwà ábhũ fukú pbindà ale mbèyi, ádhàdhì tà mà t'úndatatále náarí pbindà tà mà tó màhò òvɔ dhu

bhëyi. Nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ìnzì ní ùtù tí ka kí nyütù dhu-okú dò rò, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka ìdzì affkú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhëyi. Nyí nyàkǎ nzá nyǒnzì ndi kasu ongyéngá nyí nyabá tí ònà, pbétù nyí nyàkǎ nyǒnzì ka nyí nyúbho nyí ndi kasu t'ónzita tò dhu-okú dò rò. ³Nyí nyàkǎ nzá nyǒnyù idzi obi nà kǒkò i Kàgàwà ábhu fukú ale dǒ, pbétù nyí nyàkǎ nyí idzi ǒfò tí abádhí tò. ⁴Nírò ní ndi nyí nyabáya ádrùngbǎnga tó awáwù tó mùkákú, yà ìnzì findá aya rádù iku, Ádrùngbǎ Ùndataba Yèsù Krístò rìrà nínnganí.

⁵Nyí mà átò ìndrù-ǒwú tírò, nyí nyàkǎ nyífu kòrí pbàkùrù. Nyí abádhí mànà kóró, nyí nyàkǎ nyòkò yòròwà nà nzínziku ð. Obhó tí, Ìlílǎ Andítá náarátina : « Kàgàwà arí ndùgye yà ìdzì arí ìtírò ale nà, pbétù kǎradù pbìndà ìdzìnga ìtè yòròwà nà aróko ale tò^p. » ⁶Nírò, nyí nyàkǎ nyòkò yòròwà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí ale-ònzì, ndíní kǎdùya tí nyídzì ǒrú àkákǎ kàsùmì ð. ⁷Nyí nyàkǎ nyǎbhu kóró fùkú màhetù kà-fó, Àbadhi rí ìnè nyòdò ndi ndí ró nídhuní.

⁸Nyí nyàkǎ nyí afíya òtò rádù ale tí, nyǎdù nga àndà mbëyi. Obhó tí, fùkú òmvù Pfdmvo rí ìnè ngbòku òrì ndi ndí ró, ndámbe òndru dǒ òhònà ndi ndarana ndà'á ale òme rí àrì bhëyi. ⁹Ní, nyí nyàkǎ nyòdì pfòku kònzì, nyíkò pòtsó fùkú a'uta ð. Nyí nyèni wà dhu kóró ngari ònǎ yà adzi ð, Yèsù ná'ù ǒdhíku rarí wòrì àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰Nyí nyí àpbè àbà àbà àkè kàsùmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró ìdzìnga-tidò ìbho arí ìndrù tò ale, núnzì nyí ndíní nyí nyabá tí ngari pbìndà dhòdhòdhóngà nà arádi ádrùngbǎnga tó awáwù ð, Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ð. Ndi àpbè àbà nyí nyí ònà kàsùmì ð, kà rí nyǎbhù nyí àkákǎ ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhu ròtsi obi. Ndirò kà rí nyǎbhù nyòtsi obi, ndàdù nyǎbhu nyíkò pòtsó ìnzì ùkúnga rivi rórò. ¹¹Àbadhi ní ndi ádrùngbǎnga tó obi nà àkǎ ndí dhòdhòdhóngà nà ale. Àminà.

Bhàruwà ríku ònà rò ovita

(1Tè 5.23-28)

¹²Ma màbhu rándí yà ìdò bhàruwǎ-ngba fùkú ní Sílà^q. Ma márí àbadhi òzù adòdu yà ifuta nà àkǎ ale nyú tí. Ma màndí ka ndíní nyí nabhù tí nyòtsi obi afíku ònǎ rò, nyǎdù dhu ùni Kàgàwà bhà ìdzìnga nyú rǎrì ndi wò nyí nyùpbǎ nyí ròná.

¹³Bàbelì^r tó kigò ð arí Kànisa, yà Kàgàwà ǒpì findá àdhàdhì ndi ndapì nyí átò dhu bhëyi, nóvi nyí. Ndirò Mǎrkò, pbàningba a'uta ð, nóvi nyí^s. ¹⁴Àtse nyátse nyí nzínziku ð àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhëyi. Ndirò nyí Krístò bhà ale tírò kóró, Kàgàwà àkǎ ndàbhu nyí nyòkò màrùngà ð.

^p 5.5 Mbà 3.34 ^q 5.12 Pbàróma t'ávàna ð, ka kí Sílà nánzi átò Sílìvanù tí (Kas 15.22,27,40; 1Tè 1.1; 2Tè 1.1). ^r 5.13 Bàbelì tí Péterù ìpbè ìrò ní Ròmà tó kigò.

^s 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà ìdzì Mǎkùrù nandí ifò ale nzínzì ð atdí ale.